

Sygn. akt II Ca 988/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Teresa Kołbuc (spr.)

Sędziowie: SSO Ewa Piątkowska-Bidas

SSO Cezary Klepacz

Protokolant: protokolant sądowy Beata Wodecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 października 2013 r. sprawy

z wniosku A. S.

z udziałem M. S.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestniczki

od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 13 marca 2013 r. sygn. akt VIII Ns 392/12

postanawia: oddalić apelację.

II Ca 988/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z dnia 13 marca 2013r. Sąd Rejonowy w Kielcach oddalił wniosek uczestniczki o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Sąd Rejonowy dokonał następujących ustaleń:

M. S. i A. S. zawarli małżeństwo dnia 5 kwietnia 1986r. w USC w K.. Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 1.06.2011r. w sprawie I C 895/11 ich małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód z winy A. S.. W dniu 17.02.2010r. małżonkowie zawarli umowę w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza A. P., na podstawie której z dniem 17.02.2010r. małżonkowie ustanowili w ich małżeństwie ustrój rozdzielności majątkowej.

W roku 1989 M. S.otrzymała przydział spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...)o powierzchni użytkowej 54,30 m², położonego w K.przy ulicy (...)wchodzącego w skład zasobów lokalowych Spółdzielni Mieszkaniowej(...)w K.. Środki finansowe na pokrycie wkładu budowlanego na ten lokal pochodziły z książeczek mieszkaniowych wnioskodawcy i uczestniczki postępowania. Z dniem 24 czerwca 1999r. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...)w K.dokonała na wniosek M. S.przekształcenia przysługującego jej spółdzielczego prawa do powyższego lokalu na własnościowe prawo do tego lokalu. Prawo to weszło do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską byłych małżonków. Na ten cel zostały przeznaczone ich wspólne środki finansowe. W trakcie

małżeństwa wnioskodawca pozostawał cały czas w zatrudnieniu u różnych pracodawców za wyjątkiem okresu od 10.11.1992r. do 30.01.1993r. i od 7.01.1994r. do 30.04.1994r. kiedy to pozostawał on zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w K.jako bezrobotny i pobierał z tego tytułu zasiłek dla bezrobotnych. M. S.pozostawała nieprzerwanie w stosunku pracy jako pracownik Przedszkola Samorządowego(...)w K.. W okresie od 1986r do 1996r. A. S.osiagała pięciokrotnie lub sześciokrotnie wyższe zarobki niż uczestniczka, następnie od 1996r. byli małżonkowie osiągnęli z wynagrodzenia za prace i z działalności gospodarczej dochody w zbliżonej wysokości, dopiero w ciągu kilku lat przed rozwiązaniem małżeństwa w 2011r. M. S.uzyskiwała wyższe dochody niż wnioskodawca. Małżonkowie w czasie trwania małżeństwa dzielili się ponoszonymi przez siebie wydatkami z tytułu utrzymania wspólnego gospodarstwa domowego, w ten sposób, że A. S.ze swoich dochodów pokrywał opłaty mieszkaniowe oraz opłaty za media, telefon i Internet, zaś M. S.ze swoich dochodów pokrywała koszty zakupu żywności i środków czystości. Uzgadniali oni ze sobą dokonywanie zakupów i wydatków na większą skalę. A. S.nie trwonił uzyskiwanych dochodów na finansowanie prywatnych zachcianek, nie nadużywał alkoholu, nie uprawiał hazardu. Małżonkowie swoich dochodów nie wydawali w sposób rozrzutny, ale oboje przeznaczali całość uzyskiwanych przez siebie dochodów na cele utrzymania swojej rodziny, inwestycje i remonty posiadanego przez nich lokalu mieszkalnego, zaspokajanie potrzeb swoich dzieci. A. S.w latach 2000 – 2002 pobrał dwie pożyczki w łącznej kwocie 4500 złotych. W dniu 3.10.2006r. A. S.zawarł z (...) Bank (...) S.A.w W.umowę o przyznanie limitu kredytowego na kwotę 4000 złotych. Ma on również przyznany limit kredytowy na kwotę 6000 złotych przez (...) Handlowy S. A.w W.. M. S.w okresie od marca 2007r do października 2008r. zawarła z (...)w K.kolejno 4 umowy o dzieło i przeniesienie praw autorskich. Z tego tytułu uzyskała w okresie od maja 2008r. do maja 2009r. honoraria w kwotach: 9828 złotych, 910 złotych, 8145 złotych i 8145 złotych. W latach 1992 – 2009 uzyskała ona pożyczki w kwotach: 13000000 st. złotych i 15008, 50 złotych. W dniu 4 lipca 1989r. M. S.ottrzymała jednorazowy zasiłek na zagospodarowanie w kwocie 96000 st. złotych, w grudniu 1989r.ottrzymała od Wiceprezesa Rady Ministrów nagrodę za wybitne wyniki w studiach w kwocie 35000 st. złotych. W latach 1993 – 2011 otrzymała świadczenia z funduszu socjalnego w łącznej kwocie 27920,16 złotych, zapomogi zdrowotne w łącznej kwocie 1967 złotych oraz nagrody dyrektora i nagrodę jubileuszową za dwadzieścia lat pracy w łącznej kwocie 6964,40 złotych. W dniu 18.09.2009r. M. S.zawarła z (...) Bank (...) S.A.w W.kredytu konsumpcyjnego na kwotę 7777,78 złotych.

Sąd Rejonowy uznał, że ustalony w sprawie stan faktyczny nie uzasadnia uwzględnienia żądania uczestniczki ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Nie zostało przez uczestniczkę wykazane, że byli małżonkowie w różnym stopniu przyczynili się do powstania majątku dorobkowego oraz, że zaistniały ważne powody w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o. , które uzasadniałyby ustalenie nierównych udziałów w majątku dorobkowym wnioskodawcy i uczestniczki na niekorzyść któregośkolwiek z byłych małżonków. Uczestniczka nie wykazała, że mogła w sposób dysproporcjonalny w stosunku do wnioskodawcy przyczynić się do powstania ich majątku wspólnego. W rzeczywistości wnioskodawca na równi z uczestniczką podejmując stosownie do swych umiejętności i wykształcenia aktywność zawodową, z której przychody konsumowane były przez rodzinę, którą założyli, przyczyniał się do powstania ich majątku wspólnego. Wnioskodawca podobnie jak uczestniczka również zaciągał pożyczki i kredyty wydatkowane na cele konsumpcyjne rodziny. Ze środków zgromadzonych na książeczkach mieszkaniowych został pokryty wkład budowlany na lokal mieszkalny, z dochodów pochodzących z wynagrodzenia za ich pracę przekształcili spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego we własnościowe prawo do tego lokalu, wyposażyli ten lokal w meble, sprzęt AGD i RTV. Art. 43 k.r.o. stanowi zasadę, że po ustaniu wspólności ustawowej oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku , który był nią objęty. W sprawie nie zostały ujawnione żadne okoliczności, które uzasadniałyby odstępianie od tej zasady. Przeciwnie przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że oboje małżonkowie, każde w miarę swoich sił i możliwości przyczynili się do powstania ich majątku objętego ustawową wspólnością ustawową.

Apelację od tego postanowienia wniosła uczestniczka, która zarzuciła:

- obrazę przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów polegającą na jednostronnej ocenie materiału dowodowego w zakresie ważnych powodów i oceny przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego,

- sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na: przyjęciu, że wnioskodawca w trakcie małżeństwa pozostawał w stałym zatrudnieniu za wyjątkiem jedynie okresów od 10.11.1992r. do 30.01.1993r. oraz od 7.01.1994r. do 30.04.1994r. jakkolwiek z materiału dowodowego wynika, że okresów pozostawania bez pracy było znacznie więcej oraz ustaleniu nieprawidłowych dochodów uczestniczki w latach 1995, 2010 i 2011r. W konsekwencji powyższych uchybień błędne ustalenie dysproporcji zarobków stron w poszczególnych okresach i ostatecznie wewnętrznie sprzeczne, błędne ustalenie, że strony w równym stopniu przyczyniły się do powstania majątku wspólnego i że nie istnieją ważne powody dla ustalenia nierównych udziałów, jakkolwiek prawidłowo oceniony materiał dowodowy winien prowadzić do ustalenia nierównych udziałów zgodnie z jej wnioskiem.

Wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym stron w stosunku 70% do 30% na korzyść M. S., ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Rację ma apelująca, że dowolne są ustalenia Sądu Rejonowego, co do okresów w jakich wnioskodawca pozostawał bez pracy oraz, że w okresie od 1989 r. do 1996r. wnioskodawca uzyskiwał pięciokrotnie lub sześciokrotnie wyższe zarobki niż uczestniczka. Ustalenia Sądu co do wysokości uzyskiwanych w tym czasie przez małżonków zarobków zostały oparte wyłącznie na twierdzeniach wnioskodawcy. Uczestniczka dopiero w toku postępowania apelacyjnego złożyła dokument wystawiony przez ZUS Oddział w K., z którego wynika, że ustalenia te dotyczące okresu od 1989 do 1996r. są wadliwe. Z porównania tego dokumentu z ustaleniami sądu pierwszej instancji co do dochodów wnioskodawcy wynika, że miał wyższe od swojej byłej żony dochody jedynie w roku 1989, w latach 1991 i 1995 ich dochody były porównywalne, zaś w latach 1990, 1993 i 1994 i 1996 to uczestniczka zarabiała więcej niż on. W ocenie Sądu Okręgowego powyższe wadliwe ustalenia nie miały jednak istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Zasadność zarzutów apelacji w tym zakresie nie mogą doprowadzić do jej uwzględnienia. Podniesiona zaś przez apelującą różnica w dochodach wnioskodawcy i uczestniczki w latach 2010 i 2011 nie ma dla sprawy żadnego znaczenia skoro z dniem 17.02.2010r. została między nimi zniesiona wspólność majątkowa.

Przez przyczynienie się do powstania majątku wspólnego rozumie się całokształt starań każdego z małżonków o założoną przez nich rodzinę i zaspokojenie jej potrzeb, a więc nie tylko wysokość zarobków czy innych dochodów osiągniętych przez każde z nich, lecz także i to, jaki użytek czynią oni z tych dochodów, czy gospodarują nimi należycie i nie trwonią ich lekkomyślnie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997 r. sygn. **I CKN 530/97** - LEX nr 1227478)

Zasadą przewidzianą przez art. 43 § 1 k.r.o. jest równy udział małżonków w majątku wspólnym, odstępstwa od tej zasady noszą charakter wyjątku. W myśl § 2 art. 43 k.r.o. ustalenie nierównych udziałów może nastąpić tylko w razie łącznego wystąpienia swoiście powiązanych ze sobą dwóch przesłanek, a mianowicie - przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu oraz istnienia ku temu ustaleniu ważnych powodów. "Ważne powody" nie mogą same przez się uzasadniać ustalenia nierównych udziałów, jeżeli stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego jest równy. Nierówność zaś przyczynienia się do powstania majątku wspólnego bierze się pod uwagę dopiero wtedy, gdy za tym przemawiają "ważne powody". Te ważne powody zaistniałyby gdyby zastosowanie zasady równości udziałów kolidowało z zasadą słuszności. Taka sytuacja zachodziłaby, gdyby majątek wspólny pochodził wyłącznie lub niemal wyłącznie z dochodów jednego małżonka, kiedy drugi małżonek nie przyczyniał się wcale do jego powstania lub w bardzo znikomym zakresie. Naruszenie zasady słuszności miałoby miejsce, gdyby stosując zasadę równości udziałów jedno z małżonków otrzymało korzyści z tej części majątku wspólnego, do której powstania nie przyczyniło się lub tylko w znikomym zakresie.

O tego rodzaju sytuacji w sprawie nie może być mowy, skoro według ustaleń Sądu Rejonowego, aprobowanych przez Sąd Okręgowy, byli małżonkowie majątku podlegającego podziałowi dorobili się przed 17 lutym 2010r.tj. zanim ustala między nimi wspólność ustawowa. W okresie powstawania tego majątku żyli zgodnie do czasu związania się wnioskodawcy z inną kobietą.

Sąd Rejonowy w świetle poczynionych ustaleń faktycznych prawidłowo przyjął, że uczestnicy postępowania w równym stopniu, w rozumieniu art. 43 k.r.o., przyczyniali się do powstania majątku wspólnego i że brak jest podstaw do zdyskwalifikowania w znacznej mierze, tak jak chciałaby to apelująca, przyczynienia się wnioskodawcy do powstania tego majątku. U podłoża jej stanowiska leży błędne zapatrywanie sprowadzające ocenę "stopnia", w którym każdy z uczestników postępowania przyczynił się do powstania majątku wspólnego, do faktycznej nierówności dochodów z pracy jakie przez czas wspólności ustawowej każde z nich uzyskiwało. Zgodnie z tym stanowiskiem ocena, w jakim stopniu każdy z byłych małżonków przyczynił się do powstania majątku dorobkowego sprowadza się do czysto rachunkowego wyliczenia uzyskiwanych przez nich dochodów. Wbrew zaś temu pogładowi przez przyczynienie się do powstania majątku wspólnego zarówno w literaturze jak i w orzecznictwie rozumie się całokształt starań każdego z małżonków o założoną przez nich rodzinę i zaspokojenie jej potrzeb, a więc nie tylko wysokość zarobków czy innych dochodów osiąganych przez każde z nich, lecz także i to, jaki użytek czynią oni z tych dochodów, czy gospodarują nimi należycie i nie trwonią ich lekkomyślnie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 3 grudnia 1968 r. (III CRN 100/68, OSNCP 1969, poz. 205, 30 listopada 1972 r. (III CRN 235/72) OSNCP 1973, poz. 174, 26 listopada 1973 r. (III CRN 227/73) OSNCP 1974, poz. 189).

Apelująca nie zakwestionowała ustaleń Sądu Rejonowego, że wnioskodawca nie trwonił zarobionych przez siebie dochodów na finansowanie prywatnych zachcianek, że nie nadużywał alkoholu, nie uprawiał hazardu, nie wydawał tych dochodów w sposób rozrzutny a wręcz przeciwnie przeznaczał je na zaspokojenie potrzeb rodziny. Byli małżonkowie wspólnie ustalali, na co przeznaczają uzyskiwane z ich pracy środki finansowe, z tych środków wyposażyli swoje mieszkanie. To w oparciu o te uzgodnienia wnioskodawca pokrywał opłaty mieszkaniowe związane z lokalem mieszkalnym (...)położonym w K.przy ulicy (...), opłacał też media, telefon i Internet, paliwo do samochodu, uczestniczka zaś pokrywała zakup żywności i środków czystości, ubrań dla dzieci. Był to zatem stały wkład wnioskodawcy w finansowanie potrzeb rodziny. Z obowiązku tego wywiązywał się. Sama skarżąca przyznała, że nie zapłacił on czynszu jedynie za ostatnie cztery miesiące przed ustaniem wspólności ustawowej (k.33). Uczestniczka przyznała też, że to wnioskodawca przeprowadzał osobiście remonty w ich mieszkaniu bo się na tym znał (k. 33)

Bezsporne jest, że oboje byli małżonkowie przed zawarciem małżeństwa posiadali książeczki mieszkaniowe i środki na nich zgromadzone wystarczyły na pokrycie wkładu mieszkaniowego potrzebnego do uzyskania spółdzielczego prawa do lokalu. Przekształcenia tego spółdzielczego prawa do lokalu w prawo własnościowe dokonali w 1999r. Uczestniczka nie wykazała, że do przekształcenia tego prawa, które stanowi główny składnik podziału ich majątku wspólnego, doszło wyłącznie jej staraniem, że środki pochodzące na uzupełnienie wkładu budowlanego uzyskała wyłącznie ona. Jak wynika z drobiazgowych ustaleń Sądu Rejonowego opartych na złożonych do akt dokumentach w okresie od 1995r do 1999 r. oboje byli małżonkowie pracowali i osiągalni dochody o zbliżonych wartościach (za wyjątkiem roku 1997). Nawet, gdyby uczestniczka zaciągnęła na ten cel pożyczkę to jej spłata następowałaby ze środków objętych ich dorobkiem.

Uczestniczka z drobiazgową dokładnością wykazała w apelacji w jakich okresach uczestnik pozostawał formalnie bez pracy w czasie od 21 lipca od 1991 do 31.12.2004r. Są to okresy od 5 dni do kilku miesięcy. Nie wykazała jednak, że w tych okresach uparczywie uchylał się on od pracy, nie przyczyniał się do zaspokojenia potrzeb rodziny. Już z zeznań D. S. i J. S. – dzieci stron wynika, że wnioskodawca w okresie pozostawania bez pracy podejmował prace dorywcze. Wskazują też na to zeznania świadków I. K. (1) (k.194) i I. K. (2) (k.195).

W świetle powyższego rację ma Sąd Rejonowy, że uczestniczka nie wykazała, iż mogła w sposób dysproporcjonalny w stosunku do wnioskodawcy przyczynić się do powstania majątku wspólnego. Wnioskodawca bowiem na równi z uczestniczką dochodami uzyskiwanymi swoim staraniem przyczynił się do jego powstania.

Należy zwrócić uwagę, że apelacja w całości koncentruje się na wykazaniu, że byli małżonkowie mieli nierówne dochody, a co za tym idzie w nie równym stopniu przyczynili się do powstania majątku dorobkowego. Powołując się na nierówność przyczynienia się wnioskodawcy do powstania majątku wspólnego uczestniczka była zobowiązana do wykazania drugiej niezbędnej przesłanki z art. 43 § 2 k.r.o. tj. jakie są ważne powody ustalenia nierównych udziałów. Powyższe nie zostało przez nią wykazane.

Skoro nie zostało w sprawie wykazane, że uczestnicy postępowania w nie równej mierze przyczynili się do powstania majątku wspólnego, nie wchodzi w rachubę możliwość ustalenia na podstawie art. 43 § 2 k.r.o. nierównych ich udziałów w tym majątku , gdyż nie zachodzą ważne powody o jakich mowa w/w przepisie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy apelację jako niezasadną oddalił na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

(SSO E. Piatkowska – Bidas) (SSO T. Kołbuc) (SSO C. Klepacz)